

K e r t o m u s

matkasta Nousiaisten pitäjän Moision yksinäistilän
Myllymäen kalmiston tutkimiseksi.

Tammikuun 14 päivänä ilmoitti Moision talon omistaja, maanviljelijä Bernhard Heikkilä, että Myllymäen reunasta ajettaessa hietaa, on löydetty ihmisen luurangon osia ja eräitä muinaisesineitä. Allekirjoittanut sai valtionarkeologilta määräyksen käydä paikkaa tutkimassa ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Myllymäki sijaitsee n. 100 m Moision päärakennuksesta itään; sen eteläpuolella virtaa Hirvijoki, jonne kukkulan juurelta on matkaa n. 175 m. Kekomaisen mäen keskellä pistää kallio sieltä taaltä näkyviin; muualla on suuria irtonaisia kiviä runsaasti. Pitkin mäen etelä- ja ^{Kaakkois}lounaisrinnettä on soikeita kuoppia ilman minkäänlaista järjestystä. Vaikeata oli ratkaista mitkä niistä olivat ihmiskäden tekemiä, mitkä teasen luonnonmuodostamia. Jo ennen miesmuistia oli lounaiskulmauksesta ajettu hietaa suuret määrät, näin syntynyttä kuoppaa kutsuttiin erään paikkakuntalaisen (August Suvanto) lapsuuden aikana "Kirkkokuopaksi". Hiedanotto oli sittemmin syystä tai toisesta keskeytetty. Tällä kerralla aiottiin maesta ajaa hietaa Nummenkylästä kirkolle vievälle tielle. Hietä osottautui kuitenkin sangen sopimattomaksi tiesoraksi, koska se oli hienoa savensekaista ja muuttui vedessä vellimäiseksi liejuksi. Mutta koska lähin hietakuoppa on 2 km päässä oli Nousiaisten kunnan tyydyttävä siihen. Vasta n. 1½ à 2 m syvyydessä alkoi tulla vastaan karkeampaa soraa, mutta varsin ohuena kerroksena. Maantie, joka aikaisemmin oli kulkenut kukkulan pohjoispuolta oli joitakuuta aikoja sittemmutettu eteläpuolelta kulkevaksi. Hietaa oli alettu ottaa heti maantien reunalta, mistä myös alkoi ilmestyä ensimmäiset muinaisesineet. Työmiehet eivät heti ilmoittaneet löydöistään, pelosta,

että työt keskeytettäisiin; vasta sitten kun he löysivät luurangon osia, he mainitsivat niistä Moision talon voudille Hugo Latvalle, joka ilmoitti asiasta talon omistajalle maanviljelijä B. Heikkilälle.

Eräitä muinaisesineitä olivat työmiehet viskanneet pois, joista varsinkin eräs rautaesine, mistä allekirjoittanut ei kyselyistään huolimatta enää päässyt selville, oli herättänyt ihmettelyä. Neljästätoista allekirjoittaneen museoon tuomasta esineestä oli vouti H. Latva löytänyt kolme; 2 esinettä löysi allekirjoittanut suorittamalla koekaivauksia, yksi keihäänkärki löytyi maantien hiedasta; muut olivat työmiehet panneet talteen Latvan kehoituksesta.

Hietaa oli paikalta ehditty ajaa n. 10 m² laajuudelta. Esineet olivat sijainneet kaikki eri paikoissa, mikäli työmiehet olivat kyenneet niiden alkuperäistä asemaa huomaamaan. Minkälainen maanpinta oli ollut hävitetyllä alueella, eivät löytäjät voineet sanoa. Esineet olivat olleet n. $\frac{1}{2}$ m syvyydessä, tumman maan ja hiedan rajalla. Suurin keihäänkärjistä oli ollut soikean kuopan reunassa, kaksi esinettä taas suuren kiven vieressä.

Allekirjoittanut suoritti pienen koekaivauksen paikalla. Tällöin tuli heti poistetun turvekerroksen alta vastaan keihäänkärjen kappale ja pronssinen niittausnaula. Kummankin löytöpaikka sijaitsi kahden soikean kuopan välissä, joten näyttää siltä, että löytöjä voitulla muualtakin kuin itse kuopista, jotka muodoltaan ovat samanlaisia kuin Maskun Humikkalan kalmiston soikeat hautakuopat ja siis todennäköisesti sisältävät yhden henkilön jätteet. Huonon sään ja maanlaadun vuoksi oli koekaivaukset supistettava mahdollisimman vähäiseen.

Sovin kunnan valtuuttaman miehen ja maanviljelijä B. Heikkilän kanssa hietakuopan rauhoituksesta ensi kesään saakka, jolloin olisi suoritettava kalmiston tutkiminen. Hietakuopan reunalle vedettiin piikkilanka-aita.

Helsingissä tammikuun 17 päivänä 1930.

Helmer Salonen